

Отримано
28.07.2023

Голова спеціалізованої

вченої ради

ДФХ/33.032

Бровко О.О.

д.ф.н., проф.

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.032 у Київському університеті
імені Бориса Грінченка
докторові філологічних наук, професорові,
завідувачу кафедри української літератури,
компаративістики і грінченкознавства
Факультету української філології, культури і мистецтва
Бровко Олені Олександрівні

Рецензія

Брацкі Артура Себастьяна, доктора гуманітарних наук, професора кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка на дисертацію **Тельця Юрія Володимировича «Гедонізм як посттоталітарна літературна стратегія (на матеріалі сучасної української прози)»**, подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Дисертація Тельця Ю.В. з погляду залучення до її змісту чималого пласту посилань на знакові твори українського літературного постмодерну, їх критичні опрацювання, наявності міркувань зі сфери філософії, естетики, логіки, психології в кореляції з літературним процесом, висвітлення гедонізму як літературної стратегії може бути цікавою як для літературознавців, так і для шанувальників якісної української прози. Виклад міркувань щодо дисертації Тельця Ю.В. є завданням цікавим і конструктивним ще й тому, що автор вміло користується сучасним літературним стандартом української мови: його думки і міркування – логічні, чіткі та структуровані; речення й абзаци побудовані з помітним високим рівнем культури слова; текст має логічну внутрішню композицію як для формальних меж наукової дисертації, так і послідовної розповіді на вказану у назві дисертації тему.

1. Актуальність теми дослідження не викликає сумнівів: як у використаних текстах літературної критики, так і у своїх міркуваннях автор переконливо обґрунтовує тезу про гедонізм як важливу і популярну стратегію у постмодерній українській прозі та її особливості.

Підтвердженням беззаперечної актуальності теми дисертації Тельця Ю.В. є її відповідність до тематичного плану наукових досліджень Київського університету імені Бориса Грінченка «Типологія ідентичностей у художньому і критичному дискурсах» (державний реєстраційний номер 0117U005200).

2. Наукова новизна результатів дисертації (теоретичних та/або експериментальних) також не викликає сумнівів. Уже сама вдала спроба (чи не вперше у наукових українських дисертаціях) опису і характеристики гедонізму як літературної стратегії в українському прозовому постмодерні робить цю працю повністю новаторською, оригінальною і винятковою.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації важко переоцінити. На рівні аналітичного матеріалу це готовий текст, що може поповнити й оновити відповідні спецкурси з сучасної української літератури та теорії літератури. На рівні узагальнень щодо основних понять використаних у роботі, робочих формул цих понять, обговорення дискусійних моментів на стику різних гуманітарних дисциплін у контексті явища гедонізму – це гарний початок для створення окремої наукової розвідки стосовно універсального коду спілкування в рамках дискурсу гедонізму.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, зумовлена чітким визначенням мети (конструювання дескрипторної моделі аналізу гедонізму як інтерпретаційної посттоталітарної літературної стратегії), методів (історико-літературний, описовий, порівняльний і герменевтичний) та

завдань (дослідити, як соцреалістичні, постмодерні, постколоніальні, гуманістичні теорія та практика вплинули на просування гедонізму у площину нового художнього письма; простежити кореляції між запитами й стандартами сучасної масової літератури та її гедоністичними позиціями; здійснити теоретичну реконструкцію поняття гедонізму як морально-етичної доктрини, актуальної для української літератури останнього десятиліття; запропонувати обґрунтування поняття «літературна стратегія» в межах дослідження реалізації гедоністичних інтенцій у прозових постмодерних творах як реакцію на колоніальний досвід й мистецьку практику соцреалізму; створити орієнтовну модель тлумачення й інтерпретації художніх текстів крізь призму гедоністичного дискурсу на основі пошуку та аналізу відповідних ідейно-стилістичних, сюжетних дескрипторів і маркерів; визначити способи художньої реалізації гедоністичних вимірів тілесності й позатілесності у новітніх прозових практиках), які послідовно реалізовані в дисертації.

Одержанню достовірних результатів сприяв і ґрунтовний аналіз джерельної бази, а саме монографій, дисертацій, публікацій у фахових періодичних виданнях, апробаційних матеріалів українських і зарубіжних дослідників.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності можна назвати бездоганим. Дисертант повністю впорався з виконанням поставленого завдання. Рівень оволодіння методологією наукової діяльності також слід визнати бездоганим – в дисертації можна простежити використання історико-літературного, описового, порівняльного і герменевтичного методів, вказаних у Вступі, як основні методи дослідження.

6. Апробація результатів дисертації та повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях реалізована завдяки розміщенню 8 наукових публікацій у періодиці, частина якої включена до переліку фахових видаць. Також зазначу, що витримана так звана «географія» публікацій, а саме київський, львівський і закарпатський наукові осередки. Одна зі статей розміщена у досить престижному закордонному виданні. Оскільки тема пропонованої дисертації не вписується в широке русло схожих досліджень, радше є унікальним, рідкісним прикладом аналізу суспільно-філософського явища, залученого як рушійна сила до літературного (літературотворчого) процесу, кількість публікацій та рівень апробації результатів наукового дослідження слід визнати вичерпним і бездоганим.

7. Структура і зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу не викликають зауважень. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел (265 позицій). Загальний обсяг дисертації становить 251 сторінку, основного тексту з них – 217 сторінок, що повністю відповідає чинним вимогам. Розмір окремо взятих складників дисертації є симетричним (Вступ – 8 сторінок, I Розділ – 54 сторінки, II Розділ – 77 сторінок, III Розділ – 66 сторінок, Висновки – 9 сторінок), текст гармонійно компонований і повністю відповідає стандарту виконання такого типу робіт.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Висловлені в дисертації Тельцем Ю.В. положення, ідеї, висновки є самостійними, логічно структурованими та оригінальними. Аналіз робіт дає підстави стверджувати, що здобувач дотримав вимог академічної доброчесності, адже академічний плагіат, фабрикації та фальсифікації у дисертації та наукових публікаціях відсутні.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації. У роботі Тельця Ю.В. можна зауважити нечіткість деяких використаних термінів (феномен, апарат, посттоталітарна доба тощо), запозичених до філології з інших дисциплін, яка самій дисертації аж ніяк не шкодить, але за поглибленого міждисциплінарного аналізу вимагала б додаткових уточнень. Можливо, що зазначена «нечіткість термінів» є саме ефектом міждисциплінарного підходу до аналізованого явища і перспективним було б написання розвідки, яка стала би реалізацією завдання уніфікації відомих термінів і понять, які використовують гуманітарії в дискурсі гедонізму.

Водночас необхідно запитати про можливість подальших досліджень у запропонованому дослідницькому руслі. У зв'язку із тематикою дисертаційного дослідження – гедоністичний дискурс, тобто дискурс задоволення, позитиву, життєвих радощів – логічно постає питання про його актуальність у найновішій українській літературі, яка з'явилася після початку повномасштабного вторгнення військ російської федерації в Україну, коли повсякденним досвідом людини став страх, біль, негатив.

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей є, звичайно, позитивним. Дисертант набув практичних і теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей, вільно володіє матеріалом. Окреме слово треба сказати про солідну підготовку дисертанта з не-філологічних гуманітарних дисциплін (філософія, етика, соціологія тощо), що дозволили йому залучити в літературознавчому аналізі також не-літературознавчі моделі дескрипції художнього тексту.

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам є абсолютно позитивною.

Дисертація «Гедонізм як посттоталітарна літературна стратегія (на матеріалі сучасної української прози)» є завершеною науковою працею, у якій її автор, *Телець Юрій Володимирович*, отримав нові науково обґрунтовані результати. Варто підкреслити, що при створенні дисертації було залучено аналітичні, критичні термінологічні складники, які не є типовими для наукових робіт у галузі теорії чи історії літератури. Йдеться тут, зокрема, про філософські, психологічні, соціальні аспекти, що входять до простору гедонізму як явища в антропологічному та антропоцентричному налаштуванні літературного твору як віддзеркалення людського життя, думок, потреб тощо.

Дисертаційна робота Тельця Ю.В. відповідає вимогам п. 6-9 Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України від 03.02.2017 за №155/30023, а її автор, *Телець Юрій Володимирович*, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія.

Рецензент:

доктор габілітований гуманітарних наук,
професор кафедри української літератури,
компаративістики і грінченкознавства
Факультету української
культури і мистецтва
Київського університету
імені Бориса Грінченка

Брацкі
БРАЦКІ А.
ЗАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
ЗАСВІДЧУЮ
Юрій Телець В. К.
Маліцько

Артур БРАЦКІ